

**Návrh
znaku a vlajky**

pro obec

Č E Š O V

autor:
Mgr. Jan Tejkal
HERALDICKÁ TVORBA, Zábělská 23/25, 713 00 Ostrava-Heřmanice
tel.602953832
e-pošta: j.tejkal@volny.cz

Tvorba nových obecních (městských) symbolů:

Podle platné právní úpravy mohou obce a města disponovat vlastními obecními (městskými) symboly, to znamená znakem a vlajkou (praporem). Pokud obec (městys, město) nemá historický, řádně udělený, či tzv. vydržený znak či vlajku, má právo požádat prostřednictvím Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky o udělení symbolu (resp. symbolů).

Při vytváření nových obecních symbolů je přitom nutno dbát především více či méně pevně stanovených zásad heraldické a vexilologické disciplíny a dále respektovat těsný významový vztah znaku a vlajky obce k lokalitě, jíž mají reprezentovat.

Existuje několik základních tématických okruhů, jimiž se tvorba nového znaku a vlajky může inspirovat. V první řadě se jedná o vytvoření tzv. mluvícího znamení, jehož předností je transparentnost a široká srozumitelnost symbolů, nebo o navázání na historické pečetní či razítkové symboly obce, které do značné míry stanoví obsah nových symbolů a jež je vhodné zejména proto, že zachovává kontinuitu původních předheraldických a nových heraldických a vexilologických symbolů obce.

Nelze-li adekvátně aplikovat princip mluvícího znamení, nebo není-li možno nalézt otisk pečeti či razítka, případně je-li pečetní obraz nevhodný - například vzhledem k jeho heraldicky neúnosné složitosti - k přepisu do znaku a vlajky obce, připadá v úvahu alternativní komplex námětových regionů - například symbolické vyjádření místního světce jakožto patrona obce, odkaz na význačné události nebo pověsti a mýty v dějinách obce, připomenutí erbovních motivů někdejších feudálních majitelů obce či příslušného panství, poukaz na specifické historické či současné řemeslné a jiné pracovní aktivity obyvatel obce, nebo vykreslení určitého relevantního přírodního motivu krajiny, do níž je obec zasazena, atd.atp..

Vlajka (prapor) obce nebo města by měla odpovídat podobě či symbolice obecního (městského) znaku. Jednou z možností, jíž naplňují (a zejména v minulosti naplňovaly) především městské lokality a lokality s historickými právy města či městečka, je geometricky koncipovaná vlajka ve formě kombinace horizontálních či vertikálních pruhů a případně dalších geometrických obrazců, barevně odvozených z tinktur (tj. barev a kovů) znaku, doplněných fakultativně o některé relevantní znakové figury pro zdůraznění neopakovatelnosti každé vlajky.

Často - a zejména u lokalit bez městského statutu, kde vzniká vlajka současně se znakem - se přistupuje rovněž k tzv. opakování znaku, což znamená, že vlajka obce má stejnou či velmi podobnou figurální kompozici jako obecní znak.

Znak obce Češov:

Archivní průzkum nepotvrdil existenci vlastního obecního obrazového pečetního znamení obce Češov a její místní části Liběšice v období před konstitucí obecního zřízení. Archivní fondy Národního archivu v Praze a Archivu Národního muzea v Praze, u nichž lze očekávat případné užití pečeti obce, totiž shodně ukazují pouze otisky vrchnostenských pečetí s erbem hraběcí rodiny Šliků reprezentujících panství Veliš a Vokšice, k němuž obě vsi před ustavením obecní samosprávy patřily.

Z pozdějšího období obecní samosprávy je doloženo otiskem z roku 1861 razítko obce Češov, jehož překreslení lze spatřit v publikaci Karla Lišky „Pečeti a razítka obcí Čech, Moravy a Slezska“. Razítko má kruhový tvar, opis „obce Čzessow * okres Jichinske“ a obraz tvořený vodorovným pruhem, který se v heraldické terminologii označuje jako břevno. Motiv břevna je odtud přítomen ve většině variant návrhu znaku obce Češov. Vzhledem ke skutečnosti, že samotná figura břevna je již hojně zastoupena v celé řadě znaků obcí České republiky, však v návrhu znaku pro obec Češov dochází k modifikaci břevna do podoby tzv. volné palisády do krajů – tedy vizuálně vodorovného pruhu vycházejícího z bočních okrajů znakového štítu a sestaveného z graficky schématicizovaných zahrocených kúlů palisádové hradby, jejíž přítomnost v obecním znaku připomíná místní známou historickou památku – Češovské valy jakožto významné historické hradiště, jehož původ bývá kladen do období keltské expanze, nebo do pozdějšího, slovanského období.

Figura volné palisády do krajů je přítomna v jedenácti ze dvanácti variant návrhu znaku – pouze ve variantě 3 dochází k úpravě této figury do podoby palisády vyrůstající z dolního okraje štítu. Z hlediska typologie heraldických figur je figura volné palisády do krajů jakýmsi přechodem mezi tzv. obecnou (tj. z reality odvozenou a adekvátně kresebně stylizovanou) figurou, jakou by byla samotná palisádová hradba, a tzv. heroldskou (tj. geometrickým dělením štítu konstituovanou) figurou, jakou je figura břevna. Varianty 1 a 2 počítají „pouze“ s touto jedinou figurou volné palisády do krajů a ukazují tak ideálně jednoduchou podobu návrhu znaku obce podpořenou skutečností, že Češovské valy představují natolik dominantní historický a geografický motiv obce a jejího okolí, že mohou hrát roli jediného prvku obecního znaku.

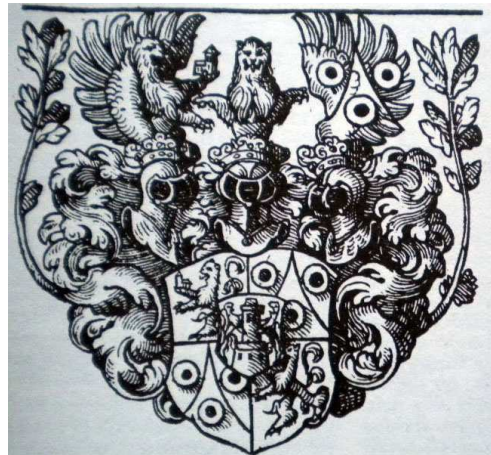
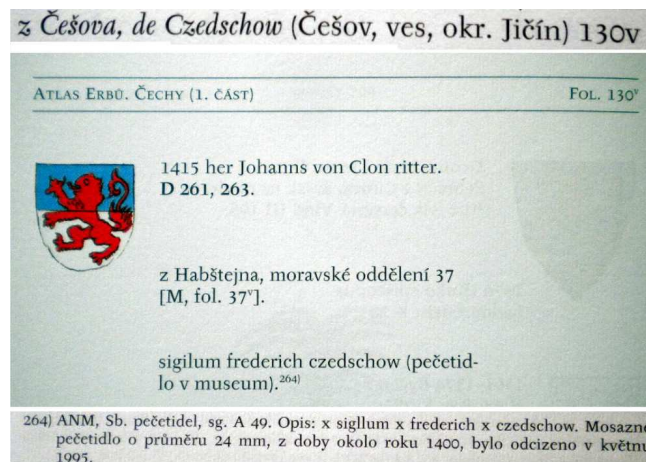
Kromě tohoto stěžejního figurálního motivu je ovšem možné v návrhu znaku počítat i s několika dalšími figurami, které připomenou některé další náměty z historie a geografie obce:

Figura knížecí čepice v kruhu (svatozáři) je jednoduchým heraldickým vyjádřením sv. Václava jakožto patrona obce.

Figura trojice kruhů je převzata z erbu hraběcího rodu Šliků, majitelů panství Veliš a Vokšice, k němuž Češov dlouhodobě náležel, přičemž obraz trojice kruhů může zprostředkovaně připomenout také drobnou památku v místní části Liběšice, Boží muka Nejsvětější Trojice.

Figura lva připomíná zmínku o údajném erbu rodu písařího se z Češova (přičemž figury lvů jsou přítomny také v již zmíněném erbu šlikovském).

Pečeť rodu z Češova – de Czedschow - je zmíněna (bohužel bez vyobrazení) v Atlasech erbů a pečetí české a moravské středověké šlechty Augusta Sedláčka (editovaných Vladimírem Růžkem a vydaných v letech 2001 až 2003).

Barevné řešení návrhu znaku obce:

Při realizaci návrhu znaku lze postupovat tak, že se jednotlivé varianty návrhu znaku od sebe liší kromě kompozičního řešení také v barevném provedení.

Pokud jde o zvolení barev znaku v obecné rovině, existuje v heraldickém tvarosloví pravidlo o nemožnosti pokládání barvy na barvu a kovu na kov.

V klasické komunální heraldice českých zemí hovoříme o šesti základních tinkturách, k nimž posléze přibýly další doplňkové tinktury, kupříkladu tzv. přirozené barvy.

Dvě z oněch základních tinktur jsou tzv. kovy - zlatá neboli žlutá a stříbrná neboli bílá, zatímco ostatní - červená, modrá, zelená a černá - patří do kategorie barev.

Je tedy možno volit buď kovový štít (resp. kovové pole štítu) a barevné figury, či opačně barevný štít (resp. barevné pole štítu) a figury kovové. V obou případech je přitom vhodné zachovat co nejmenší možný počet tinktur.

U návrhu znaku pro obec Češov lze pak - při zachování popsaného pravidla –uvažovat o následujících barevných kombinacích s těmito významy:

-zlatá + červená = standardní tinktury figury knížecí čepice (které se zvykově neuvádějí ve slovním popise této figury),

-zlatá tinktura palisády = heraldická reflexe barvy dřevěných kůlů palisádové hradby,

-zelená barva štítu = historicky zemědělský charakter obce, lesy v okolí obce (včetně zalesnění Češovských valů),

-modrá barva štítu = vodní toky a plochy na území obce, rybníky v okolí obce s názvem odvozeným od jména místní části Liběšice.

Blason neboli popis variant návrhu znaku obce:

Varianta 1:

„V zeleném štítě zlatá volná palisáda do krajů.“

Varianta 2:

„Zlatou volnou palisádou do krajů modro-zeleně dělený štít.“

Varianta 3:

„V zeleném štítě knížecí čepice ve zlatém kruhu nad zlatou palisádou.“

Varianta 4:

„V zeleném štítě knížecí čepice ve zlatém kruhu provázená nahoře zlatou volnou palisádou do krajů.“

Varianta 5:

„V modrém štítě knížecí čepice ve zlatém kruhu provázená nahoře zlatou volnou palisádou do krajů.“

Varianta 6:

„V zeleném štítě zvýšeně děleném zlatou volnou palisádou do krajů nahoře tři zlaté kruhy, dole knížecí čepice ve zlatém kruhu.“

Varianta 7:

„V modrém štítě zvýšeně děleném zlatou volnou palisádou do krajů nahoře tři zlaté kruhy, dole knížecí čepice ve zlatém kruhu.“

Varianta 8:

„V zeleném štítě snížená zlatá volná palisáda do krajů provázená vpravo nahoře knížecí čepicí ve zlatém kruhu a podložená vlevo stříbrným kulem, nahoře se dvěma a dole s jedním červeným kruhem.“

Varianta 9:

„V modrém štítě snížená zlatá volná palisáda do krajů provázená vpravo nahoře knížecí čepicí ve zlatém kruhu a podložená vlevo stříbrným kulem, nahoře se dvěma a dole s jedním červeným kruhem.“

Varianta 10:

„V zeleném štítě ze snížené zlaté volné palisády do krajů vyrůstající stříbrný lev se zlatou zbrojí a jazykem provázený vpravo třemi stříbrnými kruhy pod sebou.“

Varianta 11:

„V modrém štítě ze snížené zlaté volné palisády do krajů vyrůstající stříbrný lev se zlatou zbrojí a jazykem provázený vpravo třemi stříbrnými kruhy pod sebou.“

Varianta 12:

„V červeném štítě ze snížené zlaté volné palisády do krajů vyrůstající stříbrný lev se zlatou zbrojí a jazykem provázený vpravo třemi stříbrnými kruhy pod sebou.“

Vlajka obce Češov:

Při tvorbě návrhu obecní vlajky platí, že námět nebo podoba vlajky musí korespondovat s figurálním obsahem či podobou návrhu znaku. Tuto zásadu lze realizovat ve třech základních intencích:

I-Přistoupením k tzv. opakování znaku (ať již k tzv. doslovnému či tzv.částečnému opakování znaku), což znamená, že se v listu vlajky objeví zcela totožné figury ve stejné či obdobné kompozici jako ve znakovém štítu.

II-Zjednodušením znakových figur do geometrické kombinace pruhů s totožnými barvami.

III-Vzhledem ke konkrétnímu případu vyváženou kombinací postupů I. a II..

V případě návrhu vlajky pro obec Češov se přitom ukazuje jako vhodné postupovat takto:

-varianty 1-2 a 10-12 = doslovné opakování znakové figurální kompozice,

-varianta 3 = opakování znakových figur s posunutím figury knížecí čepice v kruhu k žerďovému okraji,

-varianty 4-5 = opakování znakových figur s uvolněním figury palisády,

-varianty 6-7 = kombinace opakování znakových figur trojice kruhů a knížecí čepice v kruhu s geometrizací figury palisády do podoby svislého pruhu odpovídající barevnosti,

-varianty 8-9 = kombinace opakování znakové figury knížecí čepice v kruhu s geometrizací ostatních figur do podoby vodorovných pruhů adekvátní barevnosti.

Popis variant návrhu vlajky obce:

Varianta 1:

„Zelený list se žlutou palisádou vycházející ze čtvrté až šesté osminy žerďového a vlajčího okraje, s vrcholy v jedné čtvrtině šířky listu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 2:

„List tvoří dva vodorovné pruhy, modrý a zelený, v poměru 3:1. Ze zeleného pruhu vyrůstá do modrého pruhu žlutá palisáda vycházející ze čtvrté až šesté osminy žerďového a vlajícího okraje, s vrcholy v jedné čtvrtině šířky listu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 3:

„Zelený list se žlutou palisádou na dolním okraji vycházející z poslední čtvrtiny žerďového a vlajícího okraje, s vrcholy v jedenácti šestnáctinách šířky listu. V žerďové části listu nad palisádou knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 4:

„Zelený list s knížecí čepicí ve žlutém mezikruží provázenou v horní části volnou žlutou palisádou. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 5:

„Modrý list s knížecí čepicí ve žlutém mezikruží provázenou v horní části volnou žlutou palisádou. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 6:

„List tvoří tři svislé pruhy, zelený, žlutý a zelený, v poměru 3:1:8. V žerďovém pruhu pod sebou tři žlutá mezikruží. Ve vlajícím pruhu knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 7:

„List tvoří tři svislé pruhy, modrý, žlutý a modrý, v poměru 3:1:8. V žerďovém pruhu pod sebou tři žlutá mezikruží. Ve vlajícím pruhu knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 8:

„List tvoří pět vodorovných pruhů, zelený, žlutý, červený, bílý a zelený, v poměru

11:1:1:1:2. V horním pruhu u žerďového okraje knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 9:

„List tvoří pět vodorovných pruhů, modrý, žlutý, červený, bílý a modrý, v poměru 11:1:1:1:2. V horním pruhu u žerďového okraje knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 10:

„Zelený list s bílým lvem se žlutou zbrojí a jazykem provázeným vedle tlap třemi bílými mezikružími pod sebou a vyrůstajícím ze žluté palisády vycházející z šesté a sedmé osminy žerďového a vlajícího okraje, s vrcholy v devíti šestnáctinách šířky listu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 11:

„Modrý list s bílým lvem se žlutou zbrojí a jazykem provázeným vedle tlap třemi bílými mezikružími pod sebou a vyrůstajícím ze žluté palisády vycházející z šesté a sedmé osminy žerďového a vlajčího okraje, s vrcholy v devíti šestnáctinách šířky listu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 12:

„Červený list s bílým lvem se žlutou zbrojí a jazykem provázeným vedle tlap třemi bílými mezikružími pod sebou a vyrůstajícím ze žluté palisády vycházející z šesté a sedmé osminy žerďového a vlajčího okraje, s vrcholy v devíti šestnáctinách šířky listu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Vyjádření člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky:

K variantám návrhu znaku a vlajky obce je přiloženo vyjádření PhDr. Karla Müllera, ředitele Zemského archivu v Opavě, člena Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a garanta správnosti návrhů.

Z tohoto vyjádření vyplývá, že všechny varianty návrhu vycházejí z obecných zásad heraldické a vexilologické tvorby a mohou být tedy předloženy Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky s žádostí o schválení a doporučení Předsedovi PS P ČR znak a vlajku obci udělit.

PhDr. Karel Müller ve svém vyjádření uvádí následující:

„Všechny návrhy zpracované mgr. Janem Tejkalem odpovídají zásadám heraldické a vexilologické tvorby a mohou být předloženy podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny P ČR k projednání.“

Autor v návrzích především připomenul zdejší slovanské osídlení, tzv. Češovské valy, silnou svatováclavskou tradici a variantně též šlechtické rody vladyků z Čěšova a hrabat Šliků, jako držitelů panství Veliš, k němuž Češov v minulosti patřil.

Osobně doporučuji jednoduchou variantu č. 1, případně č. 3, i když v tomto případě je třeba vzít v úvahu přemíru svatováclavských symbolů vyskytujících se v české komunální heraldice.“

Osobní pohled autora upřednostňuje jednoduché varianty 1 a 4.

Záleží ovšem především na zástupcích obce, kterou z předložených variant zvolí. Podmínkou je heraldická a vexilologická správnost, kterou - jak dokládá přiložené vyjádření - splňují všechny předložené varianty návrhu.

Obecné poznámky k zásadám heraldické tvorby:

V současné právní terminologii figuruje jako primární pojem „vlajka“. Ve vexilologické terminologii se pak hovoří o vlajce, nebo o praporu dle způsobu užití. V rámci tohoto textu užíváme právně závazný pojem „vlajka“.

Poměr stran (šířky a délky) listu vlajky je dle metodického pokynu Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky shodný s poměrem stran státní vlajky České republiky – tj. 2:3.

Pojmy „zlatá“ a „stříbrná“ (tinktura) u znaku nahrazují u vlajky pojmy „žlutá“ a „bílá“ (barva).

Na list vlajky nelze položit znakový štít – vlajka musí být svébytným symbolem, nikoliv jen podkladem pro znak.

V heraldice se pravá a levá strana popisují z pohledu štítonoše. Z pohledu pozorovatele je tedy heraldicky pravá strana vlevo a heraldicky levá strana vpravo.

U heraldických tinktur – to znamená barev a kovů – se neudávají odstíny. Při konkrétním zobrazení platí obecné pravidlo o vhodnosti tmavších a sytějších odstínů. Odstíny ve výtvarném řešení návrhu symbolů obce proto nejsou zcela závazné a lze je upravovat.

Heraldika počítá s vysokou mírou stylizace zobrazených znakových figur. Figura by měla být jednoznačně rozpoznatelná, což ovšem neznamená, že má být zobrazena realisticky – může být například proporčně upravená tak, aby co nejvíce vyplňovala prostor znakového štítu, nebo mohou být její jednotlivé komponenty zobrazeny v upravených proporcích v závislosti na celkové kompozici znaku.

Primární je v heraldice blason neboli slovní popis a sekundární kresebná podoba neboli vizualizace blasonu, což znamená, že stejný znak může mít několik výtvarných podob (i současně užívaných).

dne 4.11.2013, Mgr. Jan Tejkal

Přílohy:

1. Výtvarná realizace variant návrhu znaku a vlajky obce Češov
2. Reprodukce archivních a knihovních podkladů
3. Kladné vyjádření člena expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky